

Okrožnica papeža Pija XI.

„Mit brennender Sorge“ o položaju katoliške Cerkve na Nemškem

V Mariboru 1937

202.851

2 5 1395

Okrožnica papeža Pija XI. »Mit brennender Sorge« o položaju katoliške Cerkve na Nemškem.

Papež Pij XI.

vsem častitljivim bratom nadškofom in škofom na Nemškem in vsem drugim nadpastirjem, ki žive v miru in občestvu z apostolskim sedežem.

Častitljivi bratje, pozdrav in apostolski blagoslov!

S pekočo skrbjo in vedno večjim strmenjem opazujemo že nekaj časa križevi pot Cerkve in naraščajočo stisko njenih spoznavalcev in spoznavalk, ki so ji v mišljenju in dejanju ostali zvesti sredi one zemlje in naroda, katerima je nekoč sv. Bonifacij prinesel svetlo in veselo oznanilo o Kristusu in božjem kraljestvu.

Naše skrbi ni nič pomanjšalo to, kar so Nam po resnici in dolžnosti poročali zastopniki prečastitega episkopata, ki so Nas obiskali na Naši bolniški postelji. Poleg mnogih tolažljivih in spodbudnih reči, ki so nam jih iz spoznavalskega boja svojih vernikov povedali, niso pri vsej ljubezni do naroda in domovine in pri vsem prizadevanju za nepristransko sodbo mogli zamolčati tudi veliko bridkega in hudega. Ko smo njihovo poročilo čuli, smo lahko v pristrčni hvaležnosti do Boga dejali z apostolom ljubezni: »Večjega veselja nimam kakor to, da slišim, da moji otroci žive po resnici.« (3 Jan 4.) Prostodušnost, kakršna se spodobi Naši odgovornosti polni službi, ter volja, da Vam in vsemu krščanskemu svetu z vso resnobo razkrijemo, kakšna je dejanska resničnost, pa Nas silita tudi, da dostavimo: Večje skrbi, grenkejšje pastirske bolečine nimamo kakor to, če slišimo, da so mnogi zapustili pot resnice (Prim. 2 Petr 2, 2). —

1. Konkordat.

Častitljivi bratje! Ko smo poleti 1933 začeli s pogajanjem za konkordat, ki nam jih je bila nemška vlada v zvezi z nekim že več let starim prejšnjim načrtom ponudila, in smo ta pogajanja s slovesno pogodbo v Vas

¹ AAS 1937, str. 145 nsl. — Prevod prirejen v Ljubljani.

vseh zadovoljstvo završili, nas je vodila dolžna skrbnost za prostost zve-
ličavnega poslanstva Cerkve v Nemčiji in za blagor nji izročeni duš —
pa tudi odkritosrčna želja, da bi izdatno pospeševali mirni nadaljnji razvoj
in blagostanje nemškega naroda. Vkljub velikim pomislekom smo se zato
takrat z neko silo odločili, da Svojega privoljenega ne odrečemo. Hoteli
smo Svojim zvestim sinovom in hčeram na Nemškem, kolikor je le po
človeško mogoče, prihraniti napetosti in težave, ki jih je bilo sicer pod
tedanjimi razmerami z vso gotovostjo pričakovati. Hoteli smo vsem
pokazati z dejanjem, da iščemo samo Kristusa in to, kar je Kristusovega,
in da mati Cerkev nikomur ne odteguje svoje mirovne roke, kdor je sam
ne odbija od sebe. Če mirovno drevo, ki smo ga Mi z najčistejšim name-
nom zasadili v nemško zemljo, ni obrodilo sadov, ki smo jih za Vaš narod
želeli, ne bo pač nihče na celem svetu, ki ima oči, da vidi, in ušesa, da
sliši, danes še mogel reči, da je temu kriva Cerkev in njen poglavar.
Izkušnje preteklih let objašnjujejo odgovornost in razkrivajo naklepe, ki
od vsega začetka niso imeli drugega namena nego boj na vničenje. V
brazde, kamor smo se Mi trudili posejati seme odkritosrčnega miru, so
metali drugi — kakor sovražni človek v evangeliju (Mt 13, 25) — ljuljko
nezaupanja, nemira, srda, obrekovanja, skrivnega in javnega, iz tisoč
virov vzdrževanega in z vsemi sredstvi delujočega načelnega sovraštva
do Kristusa in njegove Cerkve. Ti in samo ti in njihovi tihi in glasni
zavetniki so odgovorni za to, da so se na nemškem nebu namesto mavrice
miru prikazali viharne oblaki razdejavajočih verskih bojev.

Mi, častitljivi bratje, se nismo nikoli utrudili kazati odgovornim vodi-
teljem Vaših dežel na posledice, ki nujno morajo priti, če se dopuščajo
ali celo podpirajo taki tokovi. Mi smo vse storili, da branimo svetost
slovesno dane besede, neporušnost svobodno prevzetih obveznosti na-
sproti naukom in dejanjem, ki morajo — če se uradno priznavajo —
umoriti vsako zaupanje in pripraviti ob notranjo veljavo vsako, tudi v
prihodnosti dano besedo. Ko bo prišel čas, da bomo ta svoja prizade-
vanja lahko razgrnili pred celim svetom, bodo vsi dobromisleči vedeli,
kje je iskati branilcev miru in kje rušilcev miru. Vsak, kdor je ohranil
v svoji duši le malo smisla za resnico in v svojem srcu le senco čuta za
pravico, bo moral priznati, da je bila v teh težkih in dogodkov polnih
letih po konkordatu vsaka Naša beseda in vsako Naše dejanje polno
zvestobe do sklenjenih pogođb. Strmeč in z obsodbo v srcu pa bo moral
tudi ugotoviti, kako so imeli na drugi strani kakor za neko nezapisano
postavo to, da pogodbe po svoje razlagajo, se jih ogibljejo, jih preluknja-
vajo in slednjič bolj ali manj očitno prelamljajo.

Mi smo vkljub vsemu ohranili mirno kri — ne zaradi kakih zemelj-
skih koristi ali celo iz napačne slabosti, marveč samo zato, ker nismo
hoteli z ljuljko izrvati tudi dragocene rasti; ker nismo hoteli prej izreči
javne sodbe, preden bi bili duhovi tako daleč, da uvidijo njeno neizbež-
nost; ker nismo hoteli končoveljavno zanikati pogodbene zvestobe
drugih, dokler ne bi železna resničnost raztrgala krinke, s katero se je
znalo in se zna po premišljenem načrtu maskirati napad na Cerkev. Tudi
danes še, ko očitni boj proti verski šoli, zajamčeni v konkordatu, in uni-
čena volilna svoboda teh, ki imajo pravico katoliško vzgajati, kažeta, kako
pretresljivo resen je položaj na bistveno važnem polju Cerkve in kako
brezprimerna je dušna stiska vernikov — Nam svetuje očetovska skrb za
duše, da ne pustimo vnemar morebitnega, čeprav majhnega upanja, da

se druga stran povrne k pogodbeni zvestobi in k sporazumu, za katerega moremo odgovarjati. Na prošnje prečastitega episkopata tudi v prihodnje ne bomo nehali braniti kršenega prava pred voditelji Vašega naroda in se — neglede na trenutni uspeh ali neuspeh — sledeč samo Svoji vesti in Svojemu najvišjemu pastirskemu zvanju, ustavljati tisti miselnosti, ki izkuša s pismom ustanovljeni pravici z odkrito ali prikrito silo zaviti vrat.

Namen pričujoče okrožnice, častitljivi bratje, pa je drug. Kakor ste Nas Vi v Naši bolezni prišli ljubeznivo obiskat, tako prihajamo Mi danes k Vam in po Vas h katoliškim vernikom Nemčije, ki so — kakor vsi trpeči in stiskani otroci — srcu skupnega očeta posebno blizu. V tej uri, ko se njihova vera v ognju bridkosti in skritega in javnega preganjanja prizkuša kakor pristno zlato; ko so obdani od tisoč načinov organiziranega omejevanja verske svobode; ko jim manjka zvestega pouka v resnici in neovirane priložnosti, da bi resnico branili — imajo dvojno pravico do tega, da jim izpregovori besedo resnice in moči on, čigar prvemu predniku je veljal veliki Gospodov stavek: »Jaz pa sem prosil zate, da ne opeša tvoja vera, in ti zopet potrdi svoje brate.« (Lk 22, 32.) —

2. Prava vera v Boga.

Pazite, častitljivi bratje, da bo v nemških deželah predvsem ohranjena čista in nepokvarjena vera v Boga, ki je prva in nenadomestljiva podlaga vsake vere. Bogoveren ni ta, kdor besedo »Bog« govorniško izreka, marveč ta, ki s to vzvišeno besedo družu pravi in Boga vredni pojem. Kdor v meglenem vseboštvu (panteizmu) Boga stavi v eno vrsto s svetovjem, Boga v svet in svet v Boga izpreminja, ta ne spada med tiste, ki v Boga verujejo. Kdor po starogermanskem, predkrščanskem pojmovanju — kakor pravijo — temno, brezosebno usodo deva na mesto osebnega Boga, tají božjo modrost in previdnost, ki »z močjo sega od kraja do kraja (sveta) in vse prijetno urejuje« (Modr 8, 1). Tak ne more zahtevati, da ga prištevamo med bogovernike. Kdor pleme (raso) ali narod ali državo ali državno obliko ali nosilce državne oblasti ali druge temeljne vrednote človeškega občestva — ki zavzemajo v zemeljskem redu bistveno in spoštovanja vredno mesto — iz njihove zemeljske vrednostne vrste izloči, jih za najvišje merilo vseh, tudi verskih vrednot naredi in jih po pogansko obožuje, ta preobrača in potvarja oni red stvari, ki ga je Bog naredil in Bog zapovedal. Tak je daleč strani od prave vere v Boga in od življenjskega nazora, ki tej veri odgovarja.

Pazite, častitljivi bratje, kako se v besedi in pismu trikrat sveto Ime božje čedalje bolj zlorablja v brezmiselno zaznamovanje kake bolj ali manj svojevoljne stvarbe človeškega iskanja in hlepenja. Delujte na to, da bodo Vaši verniki tako zmoto čuječe zavrgli, kakor to zasluži. Naš Bog je osebni, nadčloveški, vsemogočni, neskončno popolni Bog, eden v treh osebah, triosebni v enem božjem bistvu, Stvarnik vseh ustvarjenih reči, Gospod in Kralj in zadnji Dopolnjevalec svetovne zgodovine, ki ne trpi in ne more trpeti poleg sebe drugih bogov.

Ta Bog je v svoji najvišji oblasti dal svoje zapovedi, ki niso odvisne od časa in kraja, od dežele in plemena. Kakor sveti božje sonce na vse, ki so po božji podobi ustvarjeni, tako tudi njegova postava ne pozna ne predpravil ne izjem. Vladarji in podložniki, kronani in nekronani, visoki in nizki, bogati in ubogi morajo biti pokorni njegovi besedi. Kot edini Stvarnik ima Bog edini pravico zahtevati pokorščino od vseh, naj bodo

to posamezniki ali kakršnekoli družbe. In to pokorščino so mu vsi dolžni v življenju povsod, kjer se morajo pravna vprašanja ujemati z božjim zakonom in tako človeške spremenljive naredbe zlagati z nespremenljivimi naredbami božjimi.

Samo površni duhovi morejo pasti v zmoto, da govore o nekem narodnem (nacionalnem) bogu, o narodni (nacionalni) veri, in da blazno poizkušajo Boga, Stvarnika sveta, Kralja in Postavodajalca vseh narodov, pred čigar veličino so narodi majhni kakor kaplje v vedru vode (Iz 40, 15), utesniti v meje enega ljudstva, ga zapreti v krvne žile posameznega plemena (rase). Škofje Cerkve Kristusove, »postavljeni za ljudi v tem, kar se nanaša na Boga« (Hebr 5, 1), morajo budno gledati, da se take pogubne zmote, ki jim po navadi slede še pogubnejša dejanja, med verniki ne vkoreninijo. Njihova sveta služba jim nalaga dolžnost storiti vse, kar je v njihovi moči, da se zapovedi božje kot neobhodni temelj pravno urejenega zasebnega in javnega življenja spoštujejo in izpolnjujejo, da se vladarske pravice božje, Ime in beseda božja ne oskrunjajo (Tit 2, 5); da bogokletja — v besedi, pismu in sliki tačas številna kakor pesek ob morju — umolknejo; da nasproti kljubovalnemu uporništvu bogotajcev, sramotilcev in sovražnikov božjih nikoli ne odneha spravna molitev vernikov, ki se uro za uro kakor kadilo dviga pred Najvišjega in zadržuje njegovo, h kaznovanju dvignjeno roko.

Zahvalimo se Vam, častiljivi bratje, Vašim duhovnikom in vsem vernikom, ki so izpolnjevali in izpolnjujejo svojo krščansko dolžnost s tem, da so branili in branijo božje vladarske pravice pred napadov gladnim, od vplivne strani žalibog! podpiranim novim poganstvom. Ta zahvala je dvakrat prisrčna in z vsem priznanjem in občudovanjem združena za tiste, ki so bili vredni spoznani, da pri izvrševanju te svoje dolžnosti prenašajo zaradi Boga tudi zemeljske žrtve in zemeljsko bridkost. —

3. Prava vera v Kristusa.

Vera v Boga pa ne bo ostala dolgo čista in nepokvarjena, če je ne podpira vera v Kristusa. »Nihče ne pozna Sina kakor le Oče, in nihče ne pozna Očeta kakor le Sin in komur hoče Sin razodeti.« (Mt 11, 27.) »To pa je večno življenje, da poznajo tebe, edinega pravega Boga, in katerega si poslal, Jezusa Kristusa.« (Jan 17, 3.) Nihče torej ne sme reči: Jaz sem bogoveren, to mi je vere dovolj. Beseda Odrešenikova ne pozna takih izgovorov. »Kdorkoli taji Sina, tudi Očeta nima; kdor priznava Sina, ima tudi Očeta.« (1 Jan 2, 23.)

V Jezusu Kristusu, učlovečenem Sinu božjem, se je prikazala polnost božjega razodetja. »Mnogokrat in na mnogotere načine je nekdan Bog govoril očetom po prerokih, slednjič, te dni (v polnosti časov), nam je govoril po Sinu.« (Hebr. 1, 1—2.) Svete knjige Stare Zaveze so čisto božja beseda, organski del njegovega razodetja. Ker se je razodetje razvijalo postopoma, leži na njih še somrak pripravljavne dobe na polni sončni dan odrešenja. Kakor pri zgodovinskih in zakonskih knjigah že ne more drugače biti, so v mnogih posameznostih ogledalo človeške nepopolnosti, slabosti in grešnosti. Poleg neizmerno mnogo visokih in plemenitih reči, pripovedujejo tudi o pozunanjenosti in posvetnosti, v katero je vedno zopet padalo izraelsko ljudstvo, ki je bilo v Stari Zavezi nosilec božjih razodetij in obljub. Toda vsakemu očesu, ki ni zaslepljeno od predsodkov in strasti, bo pri človeških pomanjkljivostih, o katerih pripoveduje sveto-

pisemska zgodovina, tembolj sijala nasproti božja luč zveličavnega božjega vodstva, ki slavno zmaguje nad vsemi pogoški in grehi. Prav na takem, večkrat temnem ozadju vodi božja zveličavna vzgoja pogosto k razgledom, ki kažejo pot, svare, pretresajo, dvigajo in osrečujejo obenem. Samo slepota in napuh lahko zapirata oči pred zveličavno-vzgojnimi zakladi, ki jih hrani v sebi Stara Zaveza. Kdor hoče, naj se svetopisemska zgodovina in modrost Stare Zaveze prežene iz cerkve in šole, ta sramoti božjo besedo, sramoti zveličavni načrt Vsemogočnega, razsoja z ozkim in omejenim človeškim razumom božje namere v svetovni zgodovini. Tak je zatajil vero v resničnega Kristusa, ki se nam je prikazal v človeškem mesu, ki je človeško naravo privzel od ljudstva, katero naj bi ga na križ pribilo. Tak stoji brez razumevanja pred svetovno dramo Sina božjega, ki je dejanju teh, ki so ga križali, postavil nasproti višjeduhovniško božje dejanje odrešilne smrti in je tako Staro Zavezo v Novi Zavezi dopolnil, dokončal in povišal.

V evangeliju Jezusa Kristusa je doseglo razodetje svoj višek, svojo dokončno veljavo, in je obvezno za zmerom. To razodetje ne pozna nobenih dostavkov od človeške roke, še celo pa ne pozna nobenega namodestila in nobene izmenjave s svojevoljnimi »razodetji«, ki bi jih hoteli gotovi govorači naših dni izvajati iz tako imenovanega mitusa (bajke) o krvi in rasi. Odkar je Kristus Maziljenec delo odrešenja dovršil, oblast greha strl in nam zaslužil milost, da moremo postati otroci božji — od takrat ni nobeno drugo ime dano ljudem pod nebom, v katerem bi se mogli zveličati, nego Ime Jezus. (Apd 4, 12.) Noben človek — naj bo tudi vtelesena v njem vsa vednost, vsa moč, vsa zunanja oblast te zemlje — ne more položiti drugega temelja kakor tega, ki je že položen v Kristusu (1 Kor 3, 11). Kdor bi bogoskrunsko zatajil kakor prepad zijajoče bistvene razlike med Bogom in stvarjo, med Bogočlovekom in človeškimi otroci, in bi postavil kateregakoli človeka — pa naj bi bil tudi največji vseh časov — poleg Kristusa, ali bi ga postavil celo nad Njega in proti Njemu, ta naj ve, da je lažiprerok, o katerem velja pretresljiva beseda Svetega Pisma: »On, ki v nebesih prebiva, se jim smeje!« (Ps 2, 4.) —

4. Prava vera v Cerkev.

Vera v Kristusa se ne bo ohranila čista in nepopačena, če je ne podpira in vsestransko ne goji vera v Cerkev, »stebler in temelj resnice« (1 Tim 3, 15). Kristus sam, nad vse češčeni Bog na vekomaj, je ta stebler vere postavil. Njegova zapoved, Cerkev poslušati (Mt 18, 17), v njenih besedah in zapovedih njegove lastne bsede in zapovedi slišati (Lk 10, 16), velja za ljudi vseh časov in vseh delov sveta. Od Kristusa ustanovljena Cerkev je ena sama — za vse narode in ljudstva. Pod njeno kupolo, ki se kakor božji nébes pnè nad celim svetom, je prostor in dom za vse rodove in jezike, je kraj, kjer se lahko razvijajo vse osobitosti, odlike, naloge in zvanja, ki jih je položil Stvarnik in Odrešenik v posamezne ljudi ali v cela ljudska občestva. Materinsko srce Cerkve je široko in veliko dovolj, da gleda v bogohótenem razvoju takih posebnih lastnosti in posebnih darov bolj bogastvo raznolikosti nego nevarnost za razcepljenost. Cerkev se veseli duhovne višine posameznikov in narodov. V njihovih pristnih uspehih gleda z materinsko radostjo in materinskim ponosom sadove vzgoje in napredka, ki jih blagoslavlja in pospešuje, kjerkoli le po vesti more. Toda ve pa tudi, da so tej svobodi potegnjene meje z veličastvom

božjega ukaza, ki je hotel in ustanovil to Cerkev v vseh bistvenih rečeh kot nerazdružljivo enoto. Kdor se dotakne te enotnosti in nerazdružljivosti, ta sname nevesti Kristusovi z glave zlati venec, s katerim jo je ovenčal Bog sam. Tak popravlja in preoblikuje njeno na večnih temeljih počivajočo božjo zidavo po zidarjih, ki jim Oče v nebesih ni dal gradbenega pooblaščenja.

Božje poslanstvo Cerkve, ki deluje med ljudmi in mora po ljudeh delovati, lahko na žalost potemni marsikaj človeškega, da, preveč človeškega, kar se v teku časa zmerom in zmerom zopet pokazuje kakor plevel med pšenico v kraljestvu božjem. Kdor pozna Zveličarjevo besedo o pohujšanju in pohujševalcih, ve, kako mora soditi Cerkev in vsak posameznik o tem, kar je bilo greh in je greh. Če bi pa kdo pri tem odsodbe vrednem nesoglasju med vero in življenjem, med besedo in dejanjem, med zunanjim vedenjem in notranjim mišljenjem posameznikov — pa naj bi jih bilo tudi mnogo — pozabil ali celo vedoma zamolčal vso množino pristnega teženja po čednosti, požrtvovalnega duha, bratovske ljubezni, junaškega npora za svetost — bi tak razodeval obžalovanja vredno slepoto in krivičnost. In če se potlej jasno vidi, da trdega merila, s katerim meri osovraženo Cerkev, več ne pozna v hipu, ko gre za drugovrstna občestva, ki so njegovemu čustvovanju ali pa njegovi koristi bližja: tedaj pokaže tak človek, da je v svoji skrbi za omadeževano brezgrešnost — kakor pravi — soroden z onimi ljudmi, ki po rezki besedi Odrešenikovi vidijo pazdir v očesu svojega brata, bruna v svojem očesu pa ne vidijo. Dasiravno pa niso čisti nameni tistih, ki se bavijo s človeškimi slabostmi v Cerkvi nekako iz poklica, če ne celo iz nizke dobičkaželjnosti, in dasi je oblast cerkvenih služabnikov iz božjega naročja, ne pa da bi bila odvisna od njihove človeške in npravne višine — vendar noben čas in noben posamezen človek in nobeno občestvo ne sme prezreti dolžnosti, da si pošteno izprašuje vest, se neizprosno očiščuje in vsestransko prenavlja v mišljenju in dejanju. V Svoji okrožnici o duhovništvu, v Svojih pismih o Katoliški akciji smo roteč in z nujno silo opozarjali, da so vsi udje Cerkve, posebno še vsi duhovniki, redovniki in laiški apostoli sveto dolžni, spraviti vero in življenje v tisti sklad, ki ga terja božji zakon in se ga Cerkev nikoli ni utrudila poudarjati. In tudi danes z globoko resnobo ponavljamo: Ni zadosti, biti ud Cerkve Kristusove. Treba je biti živ ud — v duhu in resnici. To pa so le tisti, ki so v Gospodovi milosti in stanovitno hodijo v njegovi pričujočnosti — nedolžni ali pa odkritosrčno in dejansko spokorjeni. Če je apostol narodov, »izvoljena posoda«, svoje telo bičal in zatajeval, da ne bi bil sam zavržen, ko je pridigal drugim (1 Kor 9, 27), ali je za ostale, katerim je izročena skrb za ohranjenje in množenje božjega kraljestva, mogoča druga pot nego ta, da z apostolatom družijo samoposvečenje? Le tako bomo današnjemu človeštvu in zlasti nasprotnikom Cerkve pokazali, da se sol zemlje in kvas krščanstva nista izpridila, marveč, da sta še sposobna in pripravljena današnjim ljudem, ki so vsi omoteni od dvomov in zmot, od brezbriznosti in duševne onemoglosti, od verske trudnosti in bogoodaljenosti, dati tisto duhovno prenovljenje in pomlajenje, ki ga niso bili — ali priznajo, ali ne priznajo — nikoli bolj potrebni kakor danes. Krščanstvo, ki bo vsak njegov član pazil nase; ki bo sleklo vse, kar je samo zunanega in posvetnega; ki bo imelo za resnobo zapovedi božje in cerkvene; ki se bo izkazovalo v božji in dejanski ljubezni do bližnjega — bo moglo in moralo biti vzor in vodnik v

koreninah bolnemu svetu, ki išče, kam bi se naslonil in kdo bi mu pokazal pravo pot — ali pa bo prihrumela nad človeštvo nedopovedljiva nesreča, če ne celo vso domišljijo presegajoča poguba!

Vsaka resnična in trajna obnova (reforma) je izšla končno iz svetišča: od ljudi, ki so bili vžgani in gnani od ljubezni do Boga in bližnjega. Velikodušno pripravljene odzvati se vsakemu božjemu klicu in ga najprej v sebi uresničiti, so v ponižnosti in samozavesti svojega zvanja postali svetilniki in obnovitelji svoje dobe. Kjer obnovitvena gorečnost ni bila rojena iz čistega naročja osebne nedotaknjenosti, marveč je bila izraz in izbruh strastvenosti — je zmedla, namesto da bi razjasnila; je podrla, namesto da bi pozidala; je bila neredkokrat začetek zmotnih poti, ki so bile usodnejše nego one škode, ki jih je hotela, ali je vsaj rekla, da jih hoče popraviti. Gotovo, Duh božji veje, kjer hoče. (Jan 3, 8). Lahko si iz kamnov obudi ljudi, ki bodo pripravljali poti njegovim namenom (Mt 3, 9; Lk 3, 8). Izbira si orodja svoje volje po svojih načrtih, ne po človeških. Toda On, ki je Cerkev ustanovil in jo je v binškoštnem viharju poklical v življenje, On ne podira temeljnih skladov zveličavne stavbe, ki jo je hotel imeti. Kdor je gnan od božjega Duha, ima sam po sebi primerno notranje in zunanje spoštovanje do Cerkve, ki je plemeniti sad križevega drevesa, binškošno darilo božjega Duha svetu, potrebnemu vodstva.

V Vaših deželah, častitljivi bratje, se v vedno močnejšem zboru oglašajo glasovi, ki pozivajo k izstopu iz Cerkve. Med vodilnimi glasniki so večkrat osebe, ki izkušajo s svojim uradnim stališčem zbujati vtis, kakor da bi bil tak izstop iz Cerkve in ž njim zvezana nezvestoba do Kristusa Kralja posebno prepričevalen in zaslužen način izpovedati zvestobo sedanji državi. S prikritimi in vidnimi nasilnimi naredbami, pretinjami, napovedmi gospodarskih, stanovskih, družabnih in drugih škod se izvaja na versko zvestobo katoličanov in posebno na gotove vrste katoliških uradnikov pritisk, ki je prav tako protipraven kakor človeka nevreden. Vse Naše očetovsko sočustvovanje in globoko pomilovanje je s temi, ki morajo svojo zvestobo do Kristusa in Cerkve tako drago plačevati. Toda tukaj smo pač tako daleč, da gre za zadnje in najvišje, za rešitev ali pogubo, in zato je verniku pot junaškega poguma edina pot zveličanja. Če se mu približa izkušnjavec ali zatiravec z Judeževim nasvetom, naj zapusti Cerkev, ga mora — tudi če stane to težkih zemeljskih žrtev — zavriniti le z besedo Odrešenikovo: — »Poberi se, satan, zakaj pisano je: Gospoda, svojega Boga, moli in njemu samemu služi!« (Mt 4, 10; Lk 4, 8.) Cerkvi pa bo govoril: Ti moja mati od dni mojega otroštva, moja tolažnica v življenju, moja priprošnjica v smrti — naj obtiči jezik na mojem nébesu, če bom zavoljo zemeljskih vab in groženj izdal svojo krstno obljubo. Njim pa, ki mislijo, da lahko pri zunanjem izstopu iz Cerkve ostanejo v srcu Cerkvi zvesti, vlja Zveličarjevo resnobno svarilo: »Kdor mene zataji pred ljudmi, tega bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, kateri je v nebesih.« (Lk 12, 9.)

5. Prava vera v papeštvo.

Vera v Cerkev se ne bo ohranila čista in nepokvarjena, če je ne bo podpirala vera v prvenstvo rimskega škofa. V tistem hipu, ko je Peter, prej kot vsi drugi apostoli in učenci, izpovedal vero v Kristusa, Sina živega Boga, je Kristus v plačilo za njegovo vero in njegovo izpoved izpregovoril besedo o sezidanju svoje Cerkve, ene same Cerkve, in to na skalo, ki je

Peter. Vera v Kristusa, vera v Cerkev in vera v vrhovno oblast papeževo so torej med seboj v posvečeni zvezi. Prava in postavna oblast je povsod vez edinosti, studenec moči, varstvo zoper razkroj in razcepljenje, poroštvo prihodnosti; v najvišjem in najlepšem smislu pa tam, kjer je, kakor edino pri Cerkvi, taki oblasti obljubljen milostno vodstvo Sv. Duha, njegova nepremagljiva pomoč. Če vas ljudje, ki niti glede vere v Kristusa niso edini, mamijo z neko željeno in vablivo nemško narodno cerkvijo — vedite, da se s tako cerkvijo taji edina Cerkev Kristusova in zameta ukaz Kristusov, naj se evangelij oznanja po celem svetu, kar more le splošna ali vesoljna Cerkev. Zgodovina drugih narodnih cerkva, njihova duhovna otrpnjenost, njihova vklenjenost in zaslužjenost od zemeljskih oblasti, kaže obupno neplodnost, kateri mora z gotovostjo zapasti vsaka mladika, ki se odloči od trte-Cerkve. Kdor takemu pogubnemu razvoju takoj od vsega začetka čuječe in neizprosno zakliče: Stoj! — ta ne služi samo čistoti Kristusovega nauka, marveč tudi zdravju in življenjski moči svojega naroda. —

6. Ne zamenjavati svetih besed in pojmov!

Posebno pazljivo oko, častitljivi bratje, boste morali imeti za to, da se verskim temeljnim pojmom ne jemlje njihova bistvena vsebina in se ne zamenjavajo v posvetnem smislu.

Razodetje v krščanskem pomenu je božja beseda, govorjena ljudem. To isto besedo rabiti za »prišepetavanja«
krvi in rase, za izžarevanja narodove zgodovine, je v vsakem slučaju zmeta. Tak, ponarejen novec ne zasluži, da ga ima verni kristjan v zakladnici svojega besedišča.

Vera je gotova pritrditev temu, kar je Bog razodel in nam po Cerkvi verovati zapoveduje, je »prepričanje o stvareh, ki se ne vidijo«
(Hebr 11, 1). Veselo in ponosno zaupanje v prihodnost naroda, ki je vsakomur drag, pomeni čisto kaj drugega nego vera v krščanskem smislu. Hoteti izigravati eno proti drugemu, zamenjavati eno z drugim in nato zahtevati od prepričanega kristjana, da ima koža za »vernega«
— je prazno igranje z besedami ali zavedno mešanje pojmov ali pa še kaj hujšega.

Neumrjočnost v krščanskem smislu pomeni, da človek kot osebno, poedino bitje po zemeljski smrti naprej živi in uživa večno plačilo ali večno kazen. Kdor noče z besedo »neumrjočnost«
povedati drugega, nego da bo s svojim narodom, ki ostane, neko nedoločeno prihodnjo dobo tu na zemlji kolektivno dalje živel, ta izprevrča in potvarja eno temeljnih resnic krščanske vere, maje podstave vsakega verskega svetovnega nazora, ki terja v svetu nravni red. Kdor noče biti kristjan, naj bi vendar vsaj tudi ne šel za tem, da bogati besedni zaklad svoje nevere z blagom krščanskih pojmov! —

Izvirni greh je dedna, čeprav ne osebna krivda Adamovih potomcev, ki so v njem grešili. (Rim 5, 12.) Izguba milosti in s tem večnega življenja, nagnjenje k hudemu, ki ga mora vsakdo z milostjo, pokoro, bojem, nravnim stremljenjem zatirati in premagovati. Trpljenje in smrt Sina božjega sta svet odrešila izvirnega greha in večne smrti. Vera v te resnice, ki se jim dandanes sovražniki Kristusovi v Vaši domovini podlo rogajo, je neodtujljiva pravemu krščanstvu.

Križ Kristusov, čeprav je že njegovo ime postalo mnogim nespamet in spotika (1 Kor 1, 23), bo kristjanu vedno posvečeno znamenje odrešenja, zastava npravne veličine in moči. V njegovi senci živimo, v njega poljubu umiramo. Na našem grobu naj stoji kot znanilec naše vere, kot svedok našega upanja, obrnjenega proti večni luči! —

Ponižnost v duhu evangelija in molitev za božjo milostno pomoč sta pač združljivi s samospoštovanjem, samozaupanjem in junaškim duhom. Cerkev Kristusova, ki ima v vseh časih noter do najbližje sedanjosti več spoznavalcev in radovoljnih mučencev nego katerakoli druga duhovna družba, ne potrebuje od novotarjev pouka o junaškem mišljenju in junaških dejanjih. V njihovem plitvem govorjenju o krščanski ponižnosti kot samozametovanju in nečastnem držanju obsoja njihov zopni napuh samega sebe.

Milost v širšem pomenu se lahko imenuje vse, kar prejme stvar od Stvarnika. Milost v pravem in krščanskem smislu besede pa obsega nadnaravne izkaze božje ljubezni, dobroto in delovanje božje, po katerih nas Bog povzdigne do one najbolj notranje življenjske skupnosti s seboj samim, ki jo imenuje Nova Zaveza »otročstvo«¹ božje: »Poglejte, kakšno ljubezen nam je izkazal Oče, da se imenujemo in smo otroci božji.« (1 Jan 3, 1.) Odklanjati to nadnaravno povišanje zaradi domnevne posebne nemške bitnosti, je zmota, je javna bojna napoved jedrni krščanski resnici. Staviti v isto vrsto nadnaravno milost z darovi narave, se pravi, posegati v besedni zaklad, ki ga je ustvarila in posvetila vera. Pastirji in čuvarji ljudstva božjega bodo prav storili, če se bodo s čuječnostjo ustavili temu ropu v svetišču in temu delu za zmedo duhov.

7. Nravni nauk in npravni red.

Na pravi in čistoohranjeni veri v Boga temelji npravnost človeštva. Vsi poizkusi premakniti npravni nauk in npravni red s skalnatih tal vere in ju postaviti na lahki pesek človeških norm, vodijo prej ali slej posameznike in občestva v npravno propast. Nespametnež, ki pravi v svojem srcu: Ni Boga, bo hodil po potih npravne izkvarjenosti. (Ps. 13, 1 nsl.) Število takih nspametnežev, ki si drznejo dandanes ločevati npravnost od vere, je legion. Ne vidijo ali nočejo videti, da se gre v obubožavanje in propadanje, če se jasno in odločno izpovedano krščanstvo preganja iz pouka in vzgoje, tako da ne more več sodelovati pri oblikovanju skupnega in javnega življenja. Nobena sila državne oblasti in še tako plemeniti in visoki samo zemeljski vzori ne bodo trajno nadomestili zadnjih in odločilnih nagibov, ki izhajajo iz vere Kristusove. Vzemite ljudem, ki jim nalaga dolžnost velike žrtve, samozatajo v splošni blažor, vzemite jim oporo, katero jim daje to, kar je večnega in božjega, katero jim daje misel na Povračevalca vsega dobrega in Maščevalca vsega hudega — in že se mnogi dolžnosti ne bodo oklepali, marveč bodo pred njo bežali. Natančno izpolnjevanje božjih in cerkvenih zapovedi — te zadnje niso nič drugega nego izvršilne določbe evangeljskih norm — je za vsakega posameznega človeka brezprimerna šola za smotrno samovzgojo, npravno okrepitev in izoblikovanje značaja. Šola, ki terja veliko, pa ne preveč. Dobri Bog, ki kot postavodajalec ukazuje: Stori! — dá s svojo milostjo tudi, da moremo storiti in njegovo voljo izpolniti. Kdor sile, ki tako močno in globoko vplivajo na npravnost, pusti neizkoriščene ali jim celo zavedno zapira pot

vsetja, kjer se odgaja narod, ta neodpušljivo sodeluje na tem, da narod versko hira. Kdor npravni nauk, ki naj bo zasidran v sveti volji večnega Boga, v njegovih zapovedih, prepušča osebni, s časovnim tokom menjajoči se človeški misli — ta odpira vratca in vrata razkrajalnim močém. Tako se pričenjajo izdajati večne smernice objektivnega npravnega nauka za šolanje vesti in zlahtnenje vseh življenjskih področij in življenjskih razmer. In to je greh nad narodovo prihodnostjo, ki bodo še pozni rodovi morali okušati njegove grenke sadove! —

8. Priznanje naravnega prava.

Usodni znak današnjega časa je, da se ne samo npravni nauk, marveč tudi ustanovitev pravnega življenja in uporabe prava zmerom bolj in bolj oddaljuje od resnične božje vere in razodetij božjih zapovedi. Mislimo tu posebno na takoimenovano naravno pravo, ki ga je Stvarnikov prst sam zapisal v človeško srce (Rim 2, 14 nsl.) in ga tam lahko bere od strasti nezaslepljeni razum. Po zapovedih tega naravnega prava je lahko presoditi vsako pozitivno pravo, naj bo kateregakoli postavodajalca, kakšna je njegova naravna vsebina in dosledno njegova ukazujoča moč in obveznost v vesti. Človeške postave, ki so v nerazrešljivem nasprotju z naravnim pravom, so od vsega svojega početka bolne tako, da jih nobeno prisilno sredstvo, nobeno zunanje mórnanje ozdraviti ne more. S tem merilom je treba meriti tudi načelo: »Prav je, kar je ljudstvu koristno.« Sicer je mogoče dati temu stavku veljaven pomen, če namreč dopustimo, da to, kar je npravno nedovoljeno, nikoli ne more biti v resnični ljudski blagor. Vendar je že staro poganstvo uvidelo, da je stavek popolnoma resničen pravzaprav le, če ga obrnemo in rečemo: »Nič ni koristno, če ni obenem npravno dobro; in ne, ker je koristno, je npravno dobro, marveč, ker je npravno dobro, je tudi koristno.« (Cicero, De officiis 3, 30.) Brez tega npravnega pravila bi pomenilo ono načelo v meddržavnem življenju večno vojsko med različnimi narodi. V notranjdržavnem življenju taji, ker meša koristnost in npravnost, temeljno resnico, da ima človek kot osebnost od Boga podarjene pravice, v katere ne sme posegati družba, da bi jih zankala, odpravila ali opuščávala. Zametovalci te resnice ne pomislijo, da je treba pravi občni blagor poiskati in spoznati v človeški naravi, v kolikor je harmonično uravnovešena med osebnim pravom in družabno vezanostjo, in pa v namenu družbe, določenem po taisti človeški naravi. Družbo je Stvarnik hotel imeti za sredstvo k popolnemu razvoju osebnih in skupnih zmožnosti, ki naj jih posamezni človek uporablja v svojo in drugih korist tako, da zdaj on drugim daje, zdaj drugi dajejo njemu. Tudi one obsežnejše in višje vrednote, ki jih ne more uresničiti posameznik, marveč le družba, so navsezadnje od Stvarnika hotene zaradi človeka, k njegovemu naravnemu in nadnaravnemu razvoju in dovršenju. Ta red razdreti, se pravi, razmajati stebre, na katerih počiva družba in ogrožati mir, varnost in sam obstoj družbe.

Verni človek ima neizgubljivo pravico, svojo vero izpovedovati in jo v nji primernih oblikah udeještvoovati. Postave, ki izpovedovanje in udeještvovanje te vere preprečujejo ali obtežujejo, so v nasprotju z naravnim pravom.

Vestni starši, ki se zavedajo svoje vzgojne dolžnosti, imajo prvi in prvotno pravico, odgajati otroke, ki jim jih je Bog dal, v duhu prave vere in v skladu z njenimi načeli in prepisi. Postave ali druge naredbe, ki

to naravnopravno voljo staršev v šolskih vprašanih izločujejo ali jo s pretenjem in nasiljem onemogočujejo, so v nasprotju z naravnim pravom in so v svojem notranjem jedru nenravne.

Cerkev, poklicana čuvarica in razlagalka božjega naravnega prava, torej ne more drugače, nego da šolska vpisovanja zadnjega časa, ki so se, kakor je splošno znano, vršila neprostopovoljno, proglašajo za nasilje, ki nima nobenega pravnega znaka. —

9. Mladina.

Kot namestnik Onega, ki je govoril mladeniču v evangeliju: »Če hočeš priti v življenje, izpolnjuj zapovedi!« se obračamo s posebno očetovsko besedo na mladino.

Tisoč jezikov oznanja dandanes Vašim ušesom evangelij, ki ni razodej od Očeta v nebesih. Tisoč peres piše v službi nekega navideznega krščanstva, ki ni krščanstvo Kristusovo. Tiskarski stroj in radio Vas zasipata z izdelki veri in Cerkvi sovražne vsebine in napadata brez obzira in brez spoštovanja vse to, kar mora biti Vam vzvišeno in sveto.

Znano nam je, da so morali in morajo mnogi, zelo mnogi zaradi zvestobe do vere in Cerkve in ker so včlanjeni v cerkvenih, v konkordatu zajamčenih društvih, prenašati mračne dneve zapostavljanja, sumničenja, psovovanja, odrekanja domovinske zvestobe; da so morali in morajo trpeti marsikako škodo v poklicnem in družabnem življenju. Vemo, kako stoji v Vaših vrstah nekateri vojščak Kristusov, ki z žalostnim srcem, toda z glavo pokoncu nosi svojo usodo in se samo tolaži z mislijo, da trpi sramoto zavoljo Imena Jezusovega. (Apd 5, 41.)

Danes, ko groze nove nevarnosti in nove napetosti, rečemo tej mladini: »Če bi Vam hotel kdo oznanjati drugačen evangelij, nego ste ga prejeli« v naročju svoje matere, iz ust vernege očeta, iz pouka Bogu in Cerkvi zvestega odgojitelja — »bodi zavržen!« (Gal 1, 9.) Če država organizira mladino v organizacijo, ki naj bo za vse obvezna, potem imajo — brez vsake škode za cerkvena društva — mladina sama in njeni pred Bogom zanjo odgovorni starši samoumevno in neprekršljivo pravico zahtevati, da se ta obvezna organizacija očisti tistega krščanstvu in Cerkvi sovražnega duha, ki s svojim delovanjem do zadnjega časa, da, še prav v sedanosti povzroča v vesti vernih roditeljev nerazrešljive boje, ker ne morejo dati državi, kar se v imenu države zahteva, če nočejo uropati Bogu, kar je božjega.

Nihče ne misli na to, da bi nemški mladini polagal kamenje na pot, ki vodi k uresničenju prave narodne skupnosti, k gojitvi ljubezni do svobode, k neporušni domovinski zvestobi. To, proti čemur se obračamo in se obračati moramo, je hotêno in načrtno gojeno nasprotstvo med pravkar naštetimi in med verskimi vzgojnimi cilji. In zato kličemo tej mladini: Le pojte svoje pesmi o svobodi, toda ne pozabite ob njih svobode otrok božjih! Ne dajte, da bi plemstvo te nenadomestljive svobode zamrlo v sužnjih verigah greha in naslade! Kdor prepeva pesem zvestobe do zemeljske domovine, ta ne sme biti prebežnik in izdajavec, ko gre za njegovo zvestobo do Boga, do Cerkve, do večne domovine. Veliko Vam govore o veličini junaštva, ki jo vedoma in napačno devajo v nasprotje s ponižnostjo in potrpežljivostjo evangeljsko. Zakaj Vam pa zamolčujejo ono junaštvo, ki se kaže v nravnem boju? Ali ni tudi ohranitev tiste čistosti, ki Vam jo je podaril dan sv. krsta, junaško dejanje, ki ga morata po zaslu-

ženju vrednotiti vera in narava? — Veliko Vam govore o človeških slabostih v zgodovini Cerkve. Zakaj Vam pa zamolčujejo velika dela, ki jo spremljajo na njeni poti skozi stoletja, svetnike, ki jih je rodila, blagoslov, ki je pritekal zapadni kulturi iz žive zveze med to Cerkvijo in Vašim ljudstvom? Veliko Vam govore o sportnih vajah. Zmerno in smotrno golenja, je telesna okrepitev dobrota za mladino. Toda zdaj se je razrastle sport marsikje že v takem obsegu, da mu ni nič več mar ne harmonični skupni razvoj telesa in duše, ne primerna nega družinskega življenja, ne zapoved nedeljskega posvečevanja. Z vnamarnostjo, ki meji že na brezobzirnost, se jemlje dnevu Gospodovemu ona svetost in zbranost, ki so ju tako zelo čuvali Vaši nemški očetje. Zaupno pričakujemo od verne katoliške mladine, da bo v težavnem ozračju državnih obveznih organizacij krepko uveljavljala svojo pravico do posvečevanja nedelj, da ob krepilnem vežbanju telesa ne bo pozabila neumrjoče duše, da se ne bo dala premagati od hudega, marveč bo izkušala hudo premagati z dobrim (Rim 12, 21), da bo njeno najvišje in najsvetejše častihlepje to: doseči zmaže venec v tekališču večnega življenja (1 Kor 9, 24 nsl.).

10. Duhovnikom in redovnikom.

S posebno besedo priznanja, pobude, opomina se obračamo na duhovnike v Nemčiji, ki imajo, podrejeni svojim škofom, v težkem času in trdih razmerah nalogo, kazati čredi Kristusovi pravo pot z naukom in zgledom, z vsakdanjo požrtvovalnostjo, z apostolskim potrpljenjem. Ne utrudite se, ljubljene sinovi in soudeležniki svetih skrivnosti, posnemati velikega duhovnika Jezusa Kristusa v samaritanski ljubezni in samaritanski skrbi. Izkazujte se dan z dnem z brezmadežnim življenjem pred Bogom, z neprestanim samozatajevanjem in samoizpopolnjevanjem, z usmiljeno ljubeznijo do vseh, ki so vam izročeni, zlasti do ogroženih, slabih, omahujočih. Bodite vodniki zvestih, podporniki klekajočih, učitelji dvomečih, tolažniki žalostnih, nesebični pomočniki in svetovalci vseh. Preizkušnje in trpljenje, skozi katere je korakalo Vaše ljudstvo v povojnem času, niso šli mimo njega brez sledov na njegovi duši. Zapustili so za seboj napetosti in zagrenjenosti, ki jih bo mogoče le počasi pozdraviti, ki jih bo mogoče popolnoma premagati le z duhom nesebične in dejavne ljubezni. Te ljubezni, ki je neobhodno orožje apostolov, zlasti v sedanjem razrvanem in s sovraštvom napolnjenem času, Vam želimo in prosimo od Boga v najobilnejši meri. V tej apostolski ljubezni boste mnogo nezaslužjenih bridkosti, če že ne pozabili, pa vsaj odpustili, bridkosti, ki Vas na Vaših svečeniških in dušnopastirskih potih srečujejo številneje nego kdaj poprej. Ta razumevajoča in usmiljena ljubezen do njih, ki so v zmoti, da, celo do njih, ki natolčujejo, seveda ne pomeni in ne more pomeniti, da se Vi kakorkoli odpovedujete oznanjevanju, uveljavljanju, brambi resnice in prostodušnemu ravnanju po nji v dejanskem položaju, v katerem ste. Prva in najbolj samoumevna duhovnikova ljubezen do ljudi je ta, da služi resnici, in to celi resnici, da razkrinkava in pobija zmoto, naj prihaja v kakršnikoli obliki, v kakršnikoli preobleki, tako ali tako nalepotičena. Če bi to opustili, bi ne izdali samo Boga in svetega svojega poklica, marveč bi grešili tudi nad pravo srečo svojega naroda in domovine. Vsem Vam, ki ste ohranili zvestobo, svojim škofom pri mašniškem posvečenju obljubljeno, vsem Vam, ki ste zaradi izpolnjevanja svojih pastirskih dolžnosti morali in še morate prenašati bridkosti in preganjanje, pošiljamo — neka-

terim noter v ječe in koncentracijsko taborišče — svojo očetovsko zahvalo in priznanje.

Tudi katoliškim redovom obeh spolov velja Naša očetovska zahvala zaeno z obžalovanjem njihove usode, ker so zaradi redovom sovražnih odredb mnogi izmed njih odtrgani od svojega, blagoslova polnega in priljubljenega poklicnega dela. Če so posamezniki grešili in se pokazali nevedne svojega zvanja, njihovi, tudi od Cerkve kaznovani prestopki ne zmanjšujejo zaslug ogromno večjega števila drugih, ki so se nesebično in v radovoljnem uboštvu trudili, svojemu Bogu in svojemu narodu požrtvovalno služiti. Gorečnost, zvestoba, čednostno stremljenje, delavna ljubezen do bližnjega in pripravljenost za pomoč, ki odlikujejo v pastirstvu, po bolnišnicah in šolah delujoče redove, so in ostanejo hvalevredni pripomočki za privatno in splošno blaginjo, ki jih bo poznejši, mirnejši čas bolj pravično ocenjeval nego razburkana sedanost. Zaupajmo v predstojnike redovnih družb, da jim bodo sedanje težave in preizkušnja povod, da bodo s podvojeno vnemo, s poglobljeno molitvijo, s sveto resnobo poklica, s pristnim samostanskim življenjem izprosili pri vsemogočnem Bogu novo-ga blagoslova in novih sadov svojemu težkemu delu.

11. Zvestim laikom.

Pred našimi očmi stoji nepregledno velika množica zvestih sinov in hčera, katerim trpljenje Cerkve v Nemčiji in njihovo lastno trpljenje ni uropalo nič njihove vdanosti Bogu in božji stvari, nič njihove nežne ljubezni do očeta krščanstva, nič njihove pokorščine škofom in duhovnikom, nič njihove vesele pripravljenosti, tudi v bodoče — naj pride, kar hoče — ostati zvesti temu, kar so verovali in od svojih prednikov za dediščino prejeli. Vsem tem pošijlamo iz ginjenega srca Svoj očetovski pozdrav.

Predvsem onim članom cerkvenih društev, ki so junaško in za ceno večkrat bridkih žrtev ohranili zvestobo Kristusu in niso bili pri volji, odpovedati se pravicam, ki so bile s svečano pogodbo zvesto in verno zajamčene Cerkvi in njim!

Posebno prisrčen pozdrav katoliškim staršem! Za njihove, od Boga jim dane vzgojne pravice in vzgojne dolžnosti se prav v tem trenutku bije boj, kakor si ga usodnejšega misliti ne moremo. Cerkev Kristusova ne sme začeti žalovati in tožiti še-le tedaj, ko so opustošeni oltarji in je bogokletna roka v dimu in ognju pokončala hrame božje. Če se enkrat poizkuša oskruniti tabernakelj otroške duše, v krstu posvečene, z vzgojo, ki je sovražna Kristusu, če naj se iz tega živega svetišča božjega vrže svetilka vere Kristusove in namesto nje prižge zmotna luč neke nadomestne vere, ki nima z vero križa nič več opraviti — potem je duhovna oskrumba svetišč blizu, potem je vsakega vernege kristjana dolžnost, ločiti svojo odgovornost od odgovornosti nasprotne strani, obvarovati svojo vest pred vsakim grešnim sodelovanjem pri toliki nesreči in pogubi. In čim bolj se nasprotniki trudijo svoje temne namene tajiti in olepšavati, tem bolj je potreba čuječega nezaupanja in nezaupne čuječnosti, zbudene po bridki izkušnji. Formalni pouk krščanskega nauka, ki je poleg tega še nadziran in utenjsjevan od nepoklicanih ljudi, ta pouk v šoli, kjer se v drugih učnih predmetih po načrtu in sovražno dela proti Kristusovi veri, ne more nikoli biti pravičen vzrok za to, da verni kristjani rade volje odobrujejo tako, vero razdirajoče šolstvo. Vemo, ljubljene katoliški starši, da pri Vas ne more biti govora o takem prostovoljnem odobravanju. Vemo, da bi

prosto in tajno glasovanje pokazalo med Vami velikansko večino za versko šolo. Zato tudi v prihodnje ne bomo prenehali odgovorne činitelje proudušno opominjati, da so dosedanje nasilne odredbe protipravne, in da je njihova dolžnost, pustiti ljudski volji njeno svobodo. Med tem pa ne pozabite: Nobena zemeljska oblast Vas ne more odvezati od vezi odgovornosti, ki Vas po božji volji veže z Vašimi otroci. Nihče teh, ki Vas danes zatirajo v Vaših vzgojnih pravicah in pravijo, da Vas odvezujejo od vzgojne dolžnosti, ne bo namesto Vas odgovarjal večnemu Sodniku, ko Vas bo vprašal: Kje so tisti, ki sem ti jih jaz dal? O, da bi mogel vsakdo izmed Vas odgovoriti: »Nikogar izmed teh, katere si mi dal, nisem izgubil.« (Jan 18, 9.)

— — —

Častitljivi bratje! Prepričani smo, da bodo besede, ki jih v odločilni uri govorimo Vam in po Vas katoličanom nemške države, našle v srcih in delih Naših zvestih otrok oni odmev, ki ga zasluži ljubeča skrb skupnega Očeta. Če Boga česa s posebno gorečnostjo prosimo, je to: da bi Naše besede segle tudi do ušes in do src tistih, ki so se že začeli vdajati vabam in grožnjam sovražnikov Kristusovih in njegovega evangelija — in da bi jih hoteli premisliti.

Mi smo vsako besedo te okrožnice pretehtali na tehtnici resnice in ljubezni obenem. Nismo hoteli ne času neprimerno molčati, ne z nepotrebno strogostjo govoriti, da ne bi bili na eni strani sokrivi premajhnega spoznanja, na drugi strani pa srčne zakrknjenosti kogarkoli izmed teh, ki so Naši pastirski odgovornosti podrejeni in jim nič manj ne velja Naša ljubezen zato, ker zdaj hodijo po potih zmote in odtujenosti. Čeprav so se mnogi izmed njih prilagodili postopkom novih razmer in imajo za očetovo hišo, ki so jo zapustili, in za očeta samega le besede nezvestobe, nehvaležnosti in celo krivice, čeprav so pozabili na vse, kar so zavrgli — prišel bo dan, ko se bo strah boğoodtujenosti in dušne zapuščenosti zgrnil nad te, danes izgubljene sinove, ko jih bo domotožje prignalo nazaj k Bogu, »ki je razveseljeval njihovo mladost«, k Cerkvi, ki jim je njena materinska roka pokazala pot do Očeta v nebesih. Da bi čimprej prišla ta ura, za to prosimo v neprestanih molitvah. —

Kakor še drugi časi, bo tudi ta čas Cerkvi prinesel novega razmaha in notranjega očiščenja, če bodo imeli ti, ki so Kristusu zvesti, dovolj veliko voljo spoznavalcev in pripravljenost mučencev, da fizični sili zatiralcev Cerkve postavijo nasproti brezpogojno živo vero, neporušno, v včnosti zatrjeno upanje, vsezmagujočo moč delavne ljubezni. Sveta postna in velikonočna doba, ki oznanja večjo zbranost in pokoro in kristjanov pogled bolj kakor sicer usmerja h križu, obenem pa tudi k poveličanju vstalega Odrešenika — bodi za vse in za vsakega izmed Vas radostno pozdravljena in vneto uporabljena prilika, da napolnite svoja srca in duše z duhom junaštva, trpljenja in zmage, ki žari od križa Kristusovega. Potem bodo — gotovi smo tega — sovražniki Cerkve, ki mislijo, da je prišla njihova ura, kmalu spoznali, da so prezgodaj vriskali in prehitro prijeli za grobne lopate. Potem bo prišel dan, ko se bo smela namesto zmagoslavnih spevov sovražnikov Kristusovih dvigniti iz src in ust Kristusu zvestih vernikov k nebesom pesem osvobojenja: Te Deum: Te Deum zahvale Najvišjemu, Te Deum veselja, da je nemško ljudstvo tudi v svojih, danes zašliih udih, stopilo na pot, ki pelje nazaj v domovino vere, da zopet upo-

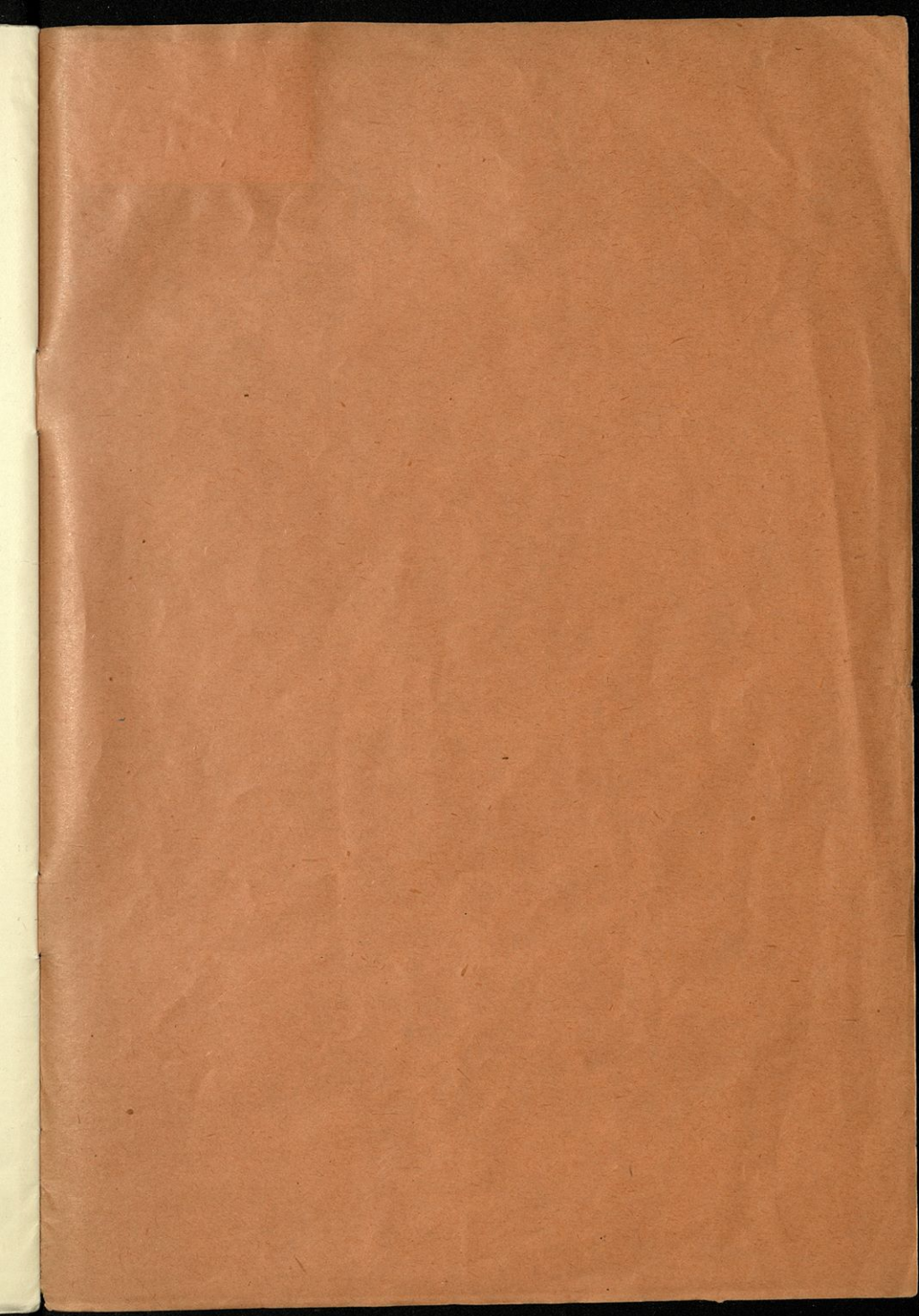
giblje svoje koleno pred Kraljem časov in večnosti, Jezusom Kristusom, in da je pripravljeno v boju zoper škodljivce in uničevalce krščanskega zapada, v složnosti z vsemi dobromislečimi drugih narodov, izpolniti nalogo, ki mu je v načrtih Večnega odkazana.

On, ki preiskuje srce in obisti (Ps 7, 18) Nam je priča, da nimamo bolj vroče želje, nego da se zopet povrne pravi mir med Cerkev in državo v Nemčiji. Če pa miru — brez Naše krivde — ne bo, potem bo Cerkev božja branila svoje pravice in svoboščine v imenu vseмогоčnega Boga, čigar roka tudi danes še ni prikrajšana. V zaupanju Nanj »ne nehamo moliti in prositi« (Kol 1, 9) za Vas, otroke Cerkve: da bi Vam bili dnevi bridkosti okrajšani in da bi bili za zveste spoznani na dan preizkušnje; pa tudi za preganjalce in zatiralce: Oče vse luči in vsega usmiljenja naj jim dá — kakor Savlu na poti v Damask — uro spoznanja zanje in za mnoge, ki so z njimi bili in so še v zmoti.

S to vročo molitvijo v srcu in na ustnih podeljujemo v očetovski ljubezni kot poročstvo božje pomoči, kot podporo v Vaših težkih in odgovornih odločitvah, kot krepčilo za boj, kot tolažbo v trpljenju apostolski blagoslov Vam škofom, pastirjem Vašega ljudstva, duhovnikom in redovnikom, laičkim apostolom Katoliške akcije in vsem, vsem škofljanom — ne nazadnje bolnikom in jetnikom.

Dano v Vatikanu na Tiho nedeljo, 14. marca 1937.

Papež Pij XI.

STUDIJSKA KNJIŽNICA V MARIBORU

51395